

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Via Veritatis Ad Vitam Sev Exercitia Spiritvalia

Haineuve, Julien

Antverpiae, 1652

Decimaqvarta Veritas. Maiorem esse voluptatem, abstinere propter
Christum voluptatibus omnibus, quàm ijsdem indulgere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60125)

DECIMA QVARTA VERITAS.

Maiorem esse voluptatem, voluptatibus propter Christum omnibus abstinere, quam iisdem indulgere.

Circumcisio cordis in spiritu non litera, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Rom. 2.

MEDITATIO

in hanc Decimamquartam veritatem.

I. PUNCTVM.

Declaratio eiusdem veritatis.

VTi peculiariter, in meditatione de Natiuitate Infantis Iesu, considerauimus opum cupiditatem, vt illius exemplo disceremus eadem abstinere, ita peculiarem quoque in ipsius Circumcisione instituemus considerationem de cupiditate voluptatum, vt videamus, qua ratione circumcidi nos oporteat, & coërcere voluptates, quas nimium natura consecatur, & id spectasse Christum, vt in locum corporeæ, quæ Iudæis erat in vfu, succederet, in vsum suorum, circumcisio spiritualis.

Conf.

Considera igitur 1. vnam ex rationibus, propter quas sese benignus Iesus legi Circumcisionis subiecit, fuisse, vt nos confirmaret in hac veritate, quæ docet immoderatis voluptatibus abstinendum.

Considera 2. Etsi doloris tibi plurimum afferret ista ab hisce voluptatibus abstinencia, lubenti tamen animo ferendum fore, ob Reuerentiam eius, qui tantum pro te dolorem in Circumcisione sustinuit: cæterum pro explorato habeas, maiorem in ea re voluptatem reperiri, quàm dolorem, aut ipsum etiam illum dolorem voluptate non carere; & denique iucundiorẽ esse sensum voluptatis, omni propter Iesum voluptate abstinere, quàm illi indulgere.

Verum obserua 3. omni prorsus voluptate esse abstinendum, (a) aut respuendo res omnes, quæ sensibus atque appetitui lenocinantur, aut eas vsurpando non lenocinij causâ, sed necessitatis, aut alterius finis honesti ratione: qui enim quibusdam tantum voluptatibus abstinet, quibusdam indulget, non experietur illam, quæ in abstinendo sita est, voluptatem, quandoquidem ea non reperiat, nisi in voluptatum omnium abstinentia. Accedit quod ex Christi amo-

K 6

re

(a) Nonne euidenter Circumcisio carnis præceptum est Castimonia, vt aliquis refecet libidinem carnis, & indomitas frænet cupiditates, Ambr. lib. I. de Abraham c. 17.

re reuerentiaque fit abstinendum: at illius amor exigit, vt abstinence ab omnibus, cum penitus amori voluptatis aduersetur, & necesse sit aut hunc, aut illum ex corde tuo exesse; non quod repugnet ille licitis & innoxijs voluptatibus, quas in conditione tua honestè potes admittere, sed quod nolit, vt eas solius voluptatis gratiâ admittas, quin sublimiori potius ratione expurges illas ab ea lue, quam menti terrenis deditę voluptatibus afflare consueuerunt.

Quia verò asperum tibi videtur, & propè intolerabile viuere voluptatibus vacuum, audi, (a) quid proposita veritas tibi denuntiet: tantum abesse vt voluptate careas, vt nunquam liquidius illam percepturus sis, quàm vbi abstinueris voluptate sensuali, senties enim aliam spiritualem, quæ præ omnibus sensuum voluptatibus est appetenda.

Hoc in argumento eueniet tibi, quod olim accidit (b) Abrahamo, filium suum Isaac, qui risum & lætitiã significat, sacrificaturo; vix enim consenserat in hoc genus sacrificij, cum propensam illius voluntatem acceptam habuit Deus, & pro filio, arietem inter vepres repertum, sibi voluit immolari; ad eum modum

(a) *Voluptatem vicisse voluptas est maxima; nec ulla maior est victoria, quàm ea, quæ è cupiditatibus refertur.* Cyprian. l. de discipl. & bono pud.

(b) *Gen. 22.*

dum, inquit Bernardus, etsi de immolando
risu & voluptate sermo sit, sola pars animalis,
in qua sensuum voluptates, immolabitur,
quæ verò animæ est, constabit tibi consola-
tio; (a) *peribit delectatio ventris, sed manet delectatio*

mentis.

Et re ipsa, liquidissima mentis solatia, quæ
Deus seruis suis adpromittit, ijs peculiariter
reseruantur, qui illi seruiunt eâ vitæ integri-
tate quæ ab omni illicitarum voluptatum a-
more abhorret. Vide, quibus manna fuerit
datum & quandonam cœperit de cœlo de-
pluere: An non ijs, qui Ægypto excesserant, &
quibus elata farina defecerat? an non abla-
ctati sunt à lacte, & auulsi ab uberibus, quo-
rum Deus voluntatem non minus solidis
implet delitijs, quàm intellectum ornat scien-
tiâ, & cælestibus illustrat documentis? sed
omittamus hæc solatia, quæ Deus pro arbi-
bitrio suo mentibus nostris affunder, ut non
esset aliud solatium, quàm placere potius
Iesu Christo, quàm suo appetitui, an non vi-
debitur generosæ animæ sincerior illius sen-
sus, quàm qui offendendo Iesum ex appetitus
satisfactione perciperetur?

Anima sceleribus dedita, quæ vel non cre-
dit Deum offendi suis voluptatibus, vel illum
offendere non reformidat, posset fortassis in
ista sua viuendi licentia, aliquam per sentisce-
re vo-

(a) *Bernardus qui plura in hunc sensum serm. 5. in
Quadrages.*

re voluptatem; sed anima, quæ credit sibi non esse licitum inhærere voluptatibus, quæ voluptates sunt, quæque non ignorat, quid sit Maiestatem Diuinam offendere fierine possit vt illi volupe ijs inhærere? possérne delectari eo ipso momento, quo videret se offendere Deum suum, se suam conscientiam, ac salutem discrimini exponere; sibi aut poenitendum esse; si tempus suppetat, aut si illud desit, grauissima supplicia esse subeunda?

Fateberis te talia cogitantem nulla perfuncti posse delectatione, sed hæc non occurrere animo argumenta, imo potius etiam repelli. At tu, vellérne in peccandi occasione constitutis ijs carere cogitationibus optimis, & mentem aliò auertere, vt tantò peccares liberius, maioriq; perfruereris voluptate? O infelicem animam in eo statu viuentem morientemque! fatendum igitur est, aut animam tuam hæc cogitantem non perfruituram peccati voluptate, aut si voluptatis fruendæ gratiã non cogitet, fore illam infelicem quæ viueret morereturq; in eo statu, quo funestior nequit animæ euenire,

Quæ cum ita sint, vt aut exiguam aut omnino nullam sentiat in peccato voluptatem anima Deum timens, an non verè dici potest, quòd abstinendo maiori fruetur (a) voluptate, cum in peccato non habeat nisi perexiguam,

(a) Hoc bonæ mentis est vulnus sentire peccati.
Ambr. in ps. 118.

gu
vir
Ie
ab
teri
cta
nec
sta
veh
aqu
à lo
fanc
acc
vide
bus
men
coll
toru
vt in
spiri
ctur
ceri

quam, eamque turpissimam, at in contraria virtute habitura sit delectationem obsequij Iesu Christo præstiti, & tanti emolumenti sibi ab hoc obsequio prouenientis, quæ sanè materia est delectationis tam eximiæ, quàm sanctæ solidæque? nulla videtur maior voluptas, neque innocentior, quàm, si quis grauius mens bibat, nihilominus David magis delectatus est a potu abstinendo, licet eundem vehementer appetuisset (a) effundendoque aquam, quam pellendæ sibi attulerant, dicitur à scriptore sacro, eandem libasse Domino, & sancti Patres asseuerant fuisse hoc præcipuum acceptissimumque huius Regis sacrificium, vt videas quo merito abstinenceatur à voluptatibus, & quanta voluptas consequatur talium meritorum acquisitionem.

O mi Iesu, in ipsa Circumcisione tua, tibi collatum est hoc Nomen, quo salus nostra, totumque gaudium nostrum continetur, vt innueres, nos, in Circumcisionibus nostris spiritualibus, saltem huius nominis effectum, posse nobis, de tua benignitate, polliceri.

H. PVN-

(a) 2. Reg. 23.

II. P V N C T V M.

Adversio in vitam præteritam & statum præsentem.

S Anctus Paulus harum veritatum lumine illustratus satis deplorare non poterat, (a) se aliter aliquando vixisse, atque obtemperasse potius motionibus appetitus sui, quam rationis aut Gratia. Et ~~in~~ illius exemplo, itera hinc dolorem, quem iam ante concepisti, & magis magisque istam naturæ, mundi que solam voluptatem sectantis, licentiam detestare. Ut que te melius, ad stabilienda impofterum proposita, disponas, observa: id tibi antehac fraudi fuisse quod cum ingentes essent voluptates, sensum que valde afficerent, ita mentem abriperint, ut non memineris peccati eas comitantis: cum verò erant remissiores, minus que periculosa tibi videbantur, tum existimaveris te sine culpa ijs frui posse, aut exigui esse meriti, ijsdem abstinere. In quo vehementer falsus es; nam imprimis, in leuibus hisce voluptatibus, quæ præ alijs, minus videntur periculosa, quibus que licentius indulgemus, istud semper inest mali, quod appetitui obtemperetur. Hero nimirum tam proteruo, ut quod magis illi obtemperatur, eò

(a) Eph. 2.

gra

(a)

graviorem exigat obedientiam. Neque vllum ad nos tentandos perdendosque, commodius Cacodæmoni stratagema est, quàm eius generis voluptates obijcere, quæ non videntur lædere conscientiam, sed quæ tandem illam suffocant, ex vna enim in aliam pertrahit voluptatem, & eò tandem aliquis deducitur, quò nunquam prudens & adhibita consideratione ire voluisset.

Putásne, simul ac aliquis verba fecisset de tollendo Ioanne è medio, consensurum fuisse Herodem in facinus tam nefarium? Ego sanè non arbitror, consensit tamen? at quò posteaquam se nimiùm oblectasset choreâ illius saltatricis, quæ tandem tanti viri caput sibi dari postulauit, iisdem gradibus in falsorum Deorum cultum Salomon, in alieni thori violationem David, & alij peccatores in sua scelera sensim prærepserunt. Conijce mentis oculos, si lubet, in primum, ipso statim mundi exordio, peccatum, vt tua clariùs agnoscas, videbisque quod, sicut Eua, quæ peccandi fecit initium, non comedit de fructu verito, nisi postquam *vidisset bonum esse lignum ad vescendum & pulchrum oculis aspectuque delectabile* (a): ita neque tu in vitia exorbitaueris, nisi post admissas leues aliquas delectationes, quæ vitio carere videbantur? Quid? nonne hanc ipsam ob rem disertis nos verbis iubet Christus & manum & pedem & oculum,

(a) Gen. 3.

lum, (a) si fortè offendiculi aut peccati præberent occasionem, refecare, proculque abijcere? agnosce igitur errorem illumque deplora.

Alter est, quòd non putetur singularis esse meriti, se modicis illis priuare voluptatibus, sibi que in argumento tam leui vim inferre. Verùm vt non esset aliud emolumentum, quam procul esse à discrimine quod aliàs incurritur, an non foret satis æqua causa sese ijs priuandi? sed & falsum est in ista leuium voluptatum abstinencia (b) meritum esse tam exiguum; ea enim ratione damus illustria fidei nostræ amorisque indicia, si ostendimus nos ita Deum reuereri, vt illius intuitu nolimus inhærere vlli rei, quæ illum offendat, aut aliquam præferat speciem mali. Abstiniisset Adam pomo vetito, an non exigua se priuasse edendi voluptate tibi videretur. Attamen non ignoras quanto merito stetit hic actus temperantiæ, quandoquidem posteris suis omnibus promeruiisset, vt in felicissimo illo statu, in quo Deus illum condiderat, nascerentur, vitamque degerent bonis omnibus cumulata: & quando sanctus ille, de quo in Apocalypsi (c) mentio est, abstinuit delectatione, quam ex verbo impatienter prolato haurire poterat, quantula erat voluptas, & quanti eandem cohibere? nihilominus hinc

(a) Matth. 5. & 18. (b) Qui timet Deum, nihil negligit. Eccl. 7. (c) Apoc. 3.

promeruit robur ad subeundum martyrium, vbi plures viribus defecere, & fidei atq; anime iacturam facere, quam vitæ maluerunt. Ah! mi Deus; lubens dicerem bonum esse tibi deseruire, cum tam bonus sis, vt liberalissimè compenses etiam minima seruorum tuorum obsequia; sed malo dicere, te eousque bonum dignumque obsequijs omnibus, vt etiam citra omnem compensationem, merearis, vt æque tibi fideliter in minimis, atque grauioribus occasionibus deseruiatur.

III. P V N C T V M.

Propositum in futurum.

Sufficit præteritum tempus, aiebat Petrus (a) his qui ambulauerunt in luxurijs, desiderijs, alijsque carnis & naturæ voluptatibus; hodie tandem & quàm antehac, solidiori decreto statuum est, ijs abstinere, & se circumcidere cum puero Iesu ad eum modum, quem ipse requirit, commendatque.

Primò, quædam sunt delectationes, à quibus quòd prauæ sint, penitus est abstinendum, id tam deliberatum sit, quàm chara est anime salus, de hac enim agitur. Eijce ancillã Agar, & filium eius Ismaelem, dictum olim fuit Abrahamo, ad præstandam Isaac securitatē. Cōsidera nihil aliud fecisse Ismaelem, quàm quòd

(a) I. Petri, 4.

quod colluderet fratri suo Isaac, (a) at lusum illum Sara ferre non potuit, quem male Isaac cessurum ominabatur: & reuera perierat, si vna habitare fratres perrexissent: & Paulus merito (b) lusum Ismaëlis vocat persecutionem Isaaci, aitque idem prorsus inter appetitum sensualem & spiritum nobis euenire, ita illum huic colludere; sed malo esse occurrendum, separari illos oportere, neque vnquam committendum, vt vitiosæ delictationi fit vllus ad animum nostrum accessus.

Sunt aliæ quædam innocentiores voluptates, neque prohibitæ, vt quæ è lusu, è cibis, ex aspectu, ex alloquijs, alijsque eius generis non malis actionibus capiuntur, à quibus tamen iuuat nonnumquam abstinere, tum ad frangendos naturæ impetus & ad artem eius moderandæ perdiscendam, tum vt proprius insistamus Christi vestigijs, reddamusque nos dignos eius Magistri discipulos, qui in perpetua voluptatum abstinencia vitam omnem traduxit. *Arca Dei, & Israel,* aiebat Vrias, (c) *habitant in papilionibus, & Dominus meus Ioab super faciem terræ manet;* procul à domesticis commodis, & delicijs, & ego ingrediar in domum meam, vt comedam & bibam, meisque etsi licitis, indulgeam voluptatibus.

(a) *Gen. 21.* (b) *Gal. 4.*

(c) *2. Reg. 11.* *Solus in illicitis non cadit, qui se ali-*
quando à licitis cautè restringit. Greg. 5. Mor. 8.

absit, non faciam. Ad tale capiendum decretum animari exemplo Seruatoris nostri deberemus.

Denique, cum necessarium sit viuere, & viui non possit, quin cibus, quin aliqua animi relaxatio, aliqua denique voluptas capiatur: capiatur equidem, sed quasi non caperetur; non habeatur tanta ratio voluptatis, quanta necessitatis aut dispositionis diuinæ, hanc viuentibus necessitatem indicentis, in qua tam indifferenter, tantaque affectus abdicatione viuendum est, vt nihil propter delectationem illi admixtam, amemus, sectemurque, neque propter molestiam oderimus, & refugiamus. Eam ob rem comedit Iesus, & inter homines versatus est, vt eos doceret, tam vbi rebus, quarum vsus culpâ vacat, quam iisdem abstinere. Idcirco etiam nos hortatur Apostolus (a) vt *sive manducamus, sive bibimus, sive aliud quid facimus vitæ sustentandæ necessarium, omnia ad Dei gloriam, ad explendam illius voluntatem & consilia, faciamus: vti re ipsa, cum voluerit Deus nos viuere beneficio vsuque rerum necessariorum, (b) magna per nos ad ipsius gloriam fit accessio, si non aliter vsurpamus res istas, nisi quatenus eas nobis ille statuit, præscripsitque.*

Ani-

(a) I. Cor. 10. (b) *In omnibus talibus non vsus rerum, sed libido vtentis in culpa est. Aug. 3. doct. Christ. c. 12.*

Anime mi, si dumtaxat propter Deum, & nulla ratione propter voluptates nobis vita ducenda est, an non pariter obligamur non usurpare res vitæ ducendæ necessarias, nisi eiusdem Dei, & nullo modo voluptatum permistarum gratia? O Deus, annue, ut hoc sit decretum meum; confer Gratiam tuam, ut quavis oblata occasione exequar, quod modo decreui.

COMPENDIVM MEDITATIONIS
in decimam quartam veritatem.

I. P V N C T V M.

Declaratio eiusdem.

Discemus ex mysterio Circumcisionis abstinere & refecare immoderatas voluptates, quemadmodum ex Natiuitate didicimus nimio diuitiarum affectui moderari: Et quidem discemus primò, ut acerbum sit suis voluptatibus abstinere, eam tamen acerbitatem molestiamque ferre patienter, exemplo Christi, cui Circumcisio non potuit non esse acerba, & cruenta. Quia tamen hinc exigitur à nobis, ut sic abstineamus ab omni voluptatum genere, ut nihil solius voluptatis gratiã faciamus, & aliunde constet, nos viuere non posse sine aliqua voluptate, innitendum est propositæ veritati, quæ ait, nos maiorem volu-

voluptatem capturos, abstinendo voluptatibus, quàm iisdem fruendo. Nimis benignus est Deus, quàm ut non illicò restituat, quod illi consecratur; & si exigit sibi immolari nostrum Isaacum, nostrum risum & solatium, potius ad periclitandam fidelitatem nostram id facit, quàm quòd velit solatio nos nostro priuare. Sic Abraham immolandum filium recepit; & Israelitis, loco farinae ciborumque Ægyptiacorum, quos deseruerant, cœleste Manna liberaliter concessum est.

Verùm, ut non esset aliud argumentum quàm quòd desumitur ex consideratione diuersi status duarum animarum, quarum vna non ignorat se Iesum offendere, dum vacat suæ voluptati, & altera scit eidem se placere, dum voluptate abstinet, an non sufficeret, ut agnoscere hanc animam placendo Deo suo, liquidiore perfundi voluptate, quàm possit altera capere, illum offendendo? si foret anima eousque profligatæ malitiæ, cui Numinis loco sua esset voluptas, aliis deberet stimulis vrgeri; sed tu, qui nosti, quo loco habendus sit Iesus, quamque offendatur impuritate quæ menti ex usurpatione mundanæ, terrenæque voluptatis adhærescit, quî poteris eum offendendo delectari? aut quî fieri potest, ut hæc eius offendendi consideratio non tollat omnem sensum qualiscumque voluptatis.

Si

Si dicas eò te animum non advertere, dum voluptati indulges, ò miserum & perditum te si vt liberiùs indulgeas voluptati, mentem à Iesu avertis? at non advertes postea? nullus affliget te sensus pœnitentiæ? non voles te illũ non offēdisse? an non foret tibi iucundius hac voluptatulã abstinuisse? Ai vel nega, eloquere ex animi sententia; dicere sanè non audebis, te non agniturum scelus tuum, nimis enim quàm infelix esses in eiusmodi statu vivens moriensque: si igitur vnquam te agnitorus es, necesse est, vt fatearis tandem aliquando maiorem fore voluptatem, voluptate abstinuisse, quàm eidem indulgisse, quandoquidem grauiùs dolebis, indulgisse te, quàm si abstinuisses: aut si non doleas, neque agnoscis hanc veritatem, nunquam pariter agnosces scelus tuum, adeoque in pessimo statu viues morierisque.

II. PUNCTVM.

*Aduersio in vitam præteritam,
præsentemque.*

Postquàm cum Paulo agnoueris, doluerisque te hæctenus in studio voluptatum, & offensione Iesu tui, vitam exegisse; obserua duplicem errorem, à quibus hæc praua viuendi ratio promanauit; alter fuit, quòd quando voluptas non erat singularis, tu non adverte

ris singularem malitiam, adeoque licentius illi vacabas: sed uti voluptas exigua semper gradum facit ad maiorem, ita quoque grauioris patrandæ malitiæ periculo nos exponit, & ratione huius periculi quò ducit exigua voluptas, oportebat agnoscere grauiorem malitiam, quàm prima specie promittebatur; quantillum erat etiam opinione tua, in pomum veritum oculos defigere, eoque se oblectare aspectu? erat sanè exponere se periculo gustandi, adeoque grauius malum, quàm aspectus præferebat. O quoties tibi similia acciderunt!

Alter error est, quòd passim arbitremur, non admodum nos mereri abstinendo voluptatibus, quæ uti leues sunt, ita exiguam meriti materiam præbent abstinenti: sed iam aduerteris, non tam æstimandum esse damnum voluptatis ex suis inijs, quàm ex ijs, quæ illam consequuntur, quæque semper sunt periculosa, atque adeò non exigui esse meriti, hanc malorum consecutionem præpedire. An non plurimum promerisset Adam, abstinendo oculos & manus ab illo fructu, ne in eius esum deduceretur? Et vir ille, de quo in Apocalypsi mentio est, qui solum cauit, ne verbum aliquod impatientius excideret, nonne singulare meritum collegisse videtur, quandoquidem intuitu huius silentij, meruit persistere in fide, martyrijque laureâ coronari, quam alij impatientiæ fræna laxantes,

L

xantes,

242 DECIMA QVARTA
xantes, amiseret? O quales quantasque nos iac-
cturas facimus ob modicam quæ ex sermo-
ne, ex esu, ex visu, audituque, capitur, volupta-
tem! in his enim modica voluptas magnarum
iacturarum est causa.

III. PUNCTVM.

Propositum in futurum.

QVando delectationes prauæ sunt, aut pe-
riculosæ, quales quales sint, exiguæne an
vehementes, penitus est ijs abstinendum; &
hic eodem animi decreto opus est, quo Sara
ancillam Agar, filiumque eius Ismaëlem do-
mo sua eiecit, eò quòd Ismaël colludens Isaa-
co, eundem, vt loquitur Paulus, persequeba-
tur, quo modo appetitus noster spiritui collu-
dens, eundem deprauat, corrumpitque, adeo-
que separari illos necesse est.

Imò sint licitæ videndi, audiendi, loquen-
di delectationes, proderit tamen subinde ijs
abstinere, maximè si vehementiori sensu titil-
lent animum, nam ea ratione discimus pro-
cul habere illicitas voluptates, si ne licitas
quidem & innoxias admittamus.

Denique, si tam coniunctæ sint delectationes
vitæ actionibus, vt nequeant ab ijs separari, vt
cum cibi potusque sumptione vtere, quasi nõ v-
tereris, vtere quatenus Deus vult, & quia vult,
nullo autem modo, quia te delectant. Si enim

viue

viuere non debemus nostri gratiâ , sed Dei,
 non debemus etiam referre necessarias vitæ
 delectationes ad nos , sed ad Deum , qui vult
 his vitæ delectationibus nos frui: ostendemus
 autem nos eas ad Deum potiùs referre,
 quàm ad nos, si æquè parati simus absque il-
 lis viuere, si fortè ita Deus disposuerit atque
 prompti sumus illas acceptare, cùm offert, ô
 quàm pura & sancta est illa voluptas , quæ
 solius Dei causâ capitur , & quàm liquidus
 illius sensus, cùm sic ab omni fæce cuiuscum-
 que alterius intentionis expurgatur!

L 2

DECI-